

8^Η ΕΝΟΤΗΤΑ

ΟΙ ΜΕΤΟΧΕΣ ΣΤΗ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Η μετοχή είναι επίθετο και ρήμα αφού μετέχει και στα δύο. Ως επίθετο έχει γένος, αριθμό και πτώση και ως ρήμα έχει φωνή, διάθεση και χρόνους.

Ποιοι χρόνοι έχουν μετοχή;

1. Ο Ενεστώτας στην ενεργητική φωνή που σχηματίζεται με τις καταλήξεις: -οντας και -ώντας π.χ. παίζοντας, μιλώντας
2. Ο Ενεστώτας στην παθητική φωνή(σπανιότερα) με καταλήξεις -όμενος, -η, -ο π.χ. αναπτυσσόμενος, -η, -ο, -ούμενος, -η-ο π.χ. φοβούμενος, -η, -ο, -άμενος, -η, -ο π.χ. τρεμάμενος, -η, -ο.
3. Ο Παρακείμενος στην παθητική φωνή με κατάληξη -μένος, -η, -ο π.χ. ντυμένος.

Η ενεργητική μετοχή είναι άκλιτη, ενώ οι παθητικές μετοχές είναι κλιτές.

Καταλήξεις μετοχών παθητικής φωνής

-μένος, -η, -ο	λύνω	λυμένος
-μμένος, -η, -ο(με χαρακτήρα του ρήματος π, β, φ, πτ)	γράφω	γραμμένος
-ευμένος, -η, -ο	γοητεύω	γοητευμένος
-ημένος	τιμώ	τιμημένος
-ισμένος, -η, -ο	στολίζω	στολισμένος
-σμένος, -η, -ο	χτίζω	χτισμένος
-γμένος, -η, -ο(με	πλέκω	πλεγμένος

χαρακτήρα κ, γ, χ, σσ)		
-ωμένος, -η, -ο	λέγω-πίνω	ειπωμένος-πιωμένος
-υσμένος, -αμένος, -ημένος	μολύνω, πεθαίνω, ανασταίνω	μολυσμένος, πεθαμένος, αναστημένος

Επιρρηματική μετοχή: είναι αυτή η μετοχή που χρησιμοποιείται αντί για επίρρημα και εκφράζει κάποια επιρρηματική σχέση. Επιρρηματική είναι η μετοχή του **ενεργητικού Ενεστώτα** που λήγει σε **-οντας/-ώντας** και διακρίνεται στα παρακάτω είδη:

1. **Τροπική:** Πήγα σπίτι **τρέχοντας**.
2. **Χρονική:** **Περπατώντας** στην αγορά συνάντησα μία φίλη μου.
3. **Αιτιολογική:** **Ξέροντας** τι έγινε αποφάσισα να πω την αλήθεια.
4. **Υποθετική:** **Μελετώντας** τόσο λίγο ,δε θα γράψουν καλά στις εξετάσεις.
5. **Εναντιωματική:** **Προσπαθώντας** τόσο σκληρά , δεν κατάφερε ωστόσο να πετύχει στη ζωή της.

Επιθετική μετοχή: Επιθετική είναι μόνο η παθητική μετοχή Ενεστώτα και Παρακειμένου. Η επιθετική μετοχή χρησιμοποιείται ως:

1. **Επιθετικός προσδιορισμός:** Το **τυπωμένο** κείμενο είχε πολλά λάθη.
2. **Κατηγορηματικός προσδιορισμός:** **Θυμωμένος** ο καθηγητής, άρχισε να φωνάζει.
3. **Κατηγορούμενο:** Σήμερα οι μαθητές είναι **αναστατωμένοι**.
4. **Υποκείμενο ή αντικείμενο:** **Οι εργαζόμενοι** ξέσπασαν σε διαμαρτυρίες.

ΑΣΚΗΣΗ 1

Να γράψετε τη μετοχή **ενεστώτα ενεργητικής φωνής** των παρακάτω ρημάτων:

Ανεβαίνω	
Κοιτάζω	
Μιλώ	
Αγανακτώ	
Παίζω	
Αρχίζω	
Καταλαβαίνω	
Προσπαθώ	

ΑΣΚΗΣΗ 2

Να γράψετε τη μετοχή **παθητικού παρακειμένου** των παρακάτω ρημάτων:

Κλέβω	
Πνίγω	
Αυξάνω	
Κλαίω	
Ποτίζω	
Γερνώ	
Τρώω	
Βλέπω	

ΑΣΚΗΣΗ 3

Να γράψετε τη μετοχή **παθητικού ενεστώτα** των παρακάτω ρημάτων:

Φορολογώ	
Ενδιαφέρομαι	
Εκμεταλλεύομαι	
Κατηγορώ	
Αναπτύσσω	
Εργάζομαι	
Κρατώ	
Ευνοώ	

ΑΣΚΗΣΗ 4

Στις παρακάτω περιόδους να βρείτε ποιες μετοχές είναι **επιρρηματικές** και ποιες **επιθετικές**:

1. Τα είπε αυτά, νομίζοντας πως είχε δίκιο.
2. Ξημερώνοντας Χριστούγεννα, αποφάσισε να επιστρέψει στο σπίτι του.
3. Πρέπει να περιποιηθείς τους καλεσμένους.
4. Υπάρχουν πολλοί δυστυχισμένοι άνθρωποι στις μέρες μας.
5. Εγκαταλείποντας την προσπάθεια, θα χάσεις τα πάντα.
6. Πηγαίνοντας στο σχολείο, συνάντησα τους φίλους μου.
7. Μας κοιτούσε πολύ στεναχωρημένος.
8. Ήρθε στο σπίτι πολύ περιποιημένος.

ΑΣΚΗΣΗ 5

Στις παρακάτω περιόδους να βρείτε τις **επιρρηματικές μετοχές** και να προσδιορίσετε το συντακτικό τους ρόλο:

1. Περπατούσε τραγουδώντας και γελώντας.
2. Ακούγοντας τις ειδήσεις, έμειναν άφωνοι.
3. Ανεβαίνοντας στον πάνω όροφο , φέρε μου ένα ποτήρι νερό.
4. Ανατρέχοντας στο παρελθόν, θα καταλάβουμε πολλά για το μέλλον.
5. Ρωτώντας πάει κανείς στην πόλη.
6. Αντέχοντας πολλά, στο τέλος ωστόσο δεν τα κατάφερε και λύγισε.

ΑΣΚΗΣΗ 6

Στις παρακάτω περιόδους να βρείτε τις **επιθετικές μετοχές** και να προσδιορίσετε το συντακτικό τους ρόλο.

1. Οι αστυνομικοί εντόπισαν το κλεμμένο αυτοκίνητο.
2. Εχθές ήταν πολύ αφηρημένος, κάτι τον απασχολούσε.
3. Στεναχωρημένος ο πατέρας, εξαιτίας των γεγονότων, δεν είπε τίποτα.
4. Ο πνιγμένος από τα μαλλιά του πιάνεται.
5. Ο ουρανός ήταν πολύ συννεφιασμένος.
6. Οι καλεσμένοι πέρασαν πολύ ωραία στο χθεσινό μας πάρτι.